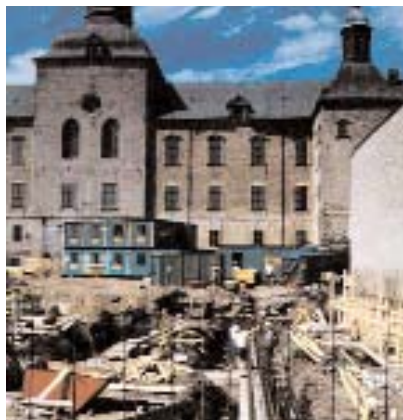

Vallarna återuppstår

Efter omfattande arkeologiska undersökningar som avslutades vintern 1995 har nu Skanska på Fastighetsverkets uppdrag inlett återuppbyggnaden av vallarna kring Vadstena slotts borggård.

Vallarna revs vid mitten av 1800-talet efter en längre förfallsperiod. Tanken med att i dag återskapa de gamla försvarsvallarna är dels att återge slottet sitt tidigare utseende, dels att skapa lokaler för olika verksamheter vid slottet inuti vallarna.

En av vallarna återuppfördes redan på 1980-talet och rymmer idag 23 000 hyllmeter arkivalier för Landsarkivet. De vallar som byggs upp idag blir invändigt stora välvda rum som i första hand planerats för Landsarkivets ytterligare behov, Vadstena Akademin och för turistbyrån. Därmed frigörs lokaler inne i slottet som istället kan göras tillgängliga för allmänheten.

Slottsanläggningen i Vadstena återfår sitt tidigare utseende.

NOTISER

Kalk och guld

I Göteborg har Fastighetsverket just avslutat restaureringen av skansen Kronan. Skansen, som började byggas 1687 på Erik Dahlberghs initiativ, har genomgått mycket få förändringar genom århundradena. Den tillhör tillsammans med skansen Lejonet de bäst bevarade anläggningarna i sitt slag i Europa.

År 1902 fogades de sex meter tjocka murarna om med ce-

ment vilket resulterade i stora problem med fukt och vitting. Då restaureringen nu avslutats har byggnaden nästan helt återtagit sitt ursprungliga utseende. Murarna har återställt och cementen har ersatts med kalkbruk, struken i ljusa, breda fogar som det ursprungligen såg ut. För att efterlikna den gamla gulvita färgen på bruket har man använt våtsläckt kalk från Gotland.

Taket har återfått sin blygrå färg och kronan på taket lyser åter av guld. Det har gått åt 10 000 blad 24 karats bladguld för att få skansens symbol att gnistra i solen.

Området kring anläggningen har också ställts i ordning och skansens ursprungliga ingångar, embassyrerna, har markerats med rödtjärade träluckor.

Nu finns alla förutsättningar för att skansen Kronan ska kunna stå i ytterligare tre hundra år.

Miljöpris för livscykelperspektiv

Fastighetsverket har tilldelats Bygg- och fastighetsbranschens miljöpris i klassen Projektering/planering för ombyggnaden av kvarteret Vinstocken vid Gustav Adolfs torg i Stockholm.

I juryns motivering heter det bland annat: «Ombyggnaden ... har präglats av en genomtänkt metodik för att styra miljöarbetet. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt att uppnå en effektiv energianvändning samt att styra såväl det ingående som det utgående materialflödet ... intressant är ansatsen att anpassa byggnadens energianvändning utifrån ett livscykelperspektiv.»

Skansen Kronan lyser av bladguld.

En okänd kyrka

Under våren har studenter från Biskops Arnö folkhögskolas arkeologikurs, under ledning av Niklas Stenbäck vid Stockholms universitet, grävt i backarna vid Viby by utanför Sigtuna. I Viby, som förvaltas av Statens fastighetsverk och som ingående beskrivits av Catrine Arvidsson i KulturVärden 1/97, anlades ett cistercienserkloster på 1100-talet. Vid grävningarna, som initierats av Sten Tesch, chef för Sigtuna museer och Jan O. M. Karlsson vid konstvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet, hoppades man finna lämningar av klosteranläggningen och slutliga bevis för klostrets lokalisering. Flera sökschakt togs upp i anslutning till och i närheten av det gravfynd som

gjordes vid en ledningsdragning 1973.

På den förmodade klosterplatsen grävde man i stället fram grundmurarna till östpartiet av en tidigare helt okänd romansk stenkyrka från tidig medeltid. Den 1973 påträffade graven visade sig vara placerad i kyrkans mittaxel i långhusets östra del, cirka tre meter från öppningen till koret. En grav med denna hedersplats mitt i kyrkan tillhör alldeles uppenbart en mycket betydelsefull person.

Även om man inte träffade på några lämningar av klostret, hoppas man med hjälp av den kunskap man fått genom årets grävningar nästa år kunna fortsätta sökandet efter spår av cisterciensermunkarnas verksamhet i Viby.

Turistmagnet på pir i havet

Vid midsommartiden 1994 togs det första spadtaget till det nya Marinmuseet i Karlskrona och vid midsommartid i år kunde Fastighetsverket symboliskt överlämna nycklarna till det färdiga museet. Byggsprojektet som kostat cirka 130 miljoner har finansierats av bland andra Karlskrona kommun, länsstyrelsen och länsarbetsnämnden i Blekinge samt genom en donation från Celsius industrier.

Byggnaden, som ritats av Hederus Malmström arkitekt AB, är uppförd på en 160 meter lång betongpir i anslutning till Slup- och barkasskjulet på Stumholmen. Arkitekturen ansluter till den enkla klassicistiska arkitekturen på örlogsvarvet. Fasaden i puts

och trä har en medveten magasinskaraktär som även kommer till uttryck i de stora ljusa utställningssalarna.

Att det nya Marinmuseet fungerar som en turistmagnet för Karlskrona kan man lugnt konstatera. Redan under de första veckorna hade museet lika många besökare som man tidigare haft på ett helt år då museet låg inrymt i de tidigare lokalerna i Skeppsgossekasernen.

Marinmuseum i nya lokaler på Stumholmen.

Kung Carl XVI Gustaf i samtal med rektor Stig Strömholm.

Åttonde underverket i Uppsala

Den 17 juni kunde Uppsala universitets nya universitetsmuseum slå upp portarna för allmänheten i det nyrenoverade Gustavianum. Här levandegörs Uppsala universitetets 520-åriga historia med hjälp av föremål ur universitetets samlingar. Nu finns till exempel möjlighet att studera det augsburgska konstsåpet, en gång ansett som världens åttonde underverk. Såpet som kom till Sverige genom Gustav II Adolfs erövringar i Tyskland är i sig självt ett museum i miniatyr över sin tids vetenskap. Inom cirka två kubikmeter ryms tusen föremål i lådor, bakom luckor och nischer och i hemliga vrår, som representerar 1600-talets samlade mänskliga kunskap.